

Spørsmål om Nasjonale lisenser for forskningsartikler

I Stortingsmelding 23 (2008-2009), Bibliotek, står dette avsnittet i kapittel 7.8.1 **Utgreiing om nasjonale lisensar**, s.84:

”Det er nødvendig med sentrale løyvingar for å etablere ein nasjonal kunnskapsbase, men det kan også vere aktuelt at bibliotekeigarane aksepterer at nokre av budsjettmidlane vert lagde inn i ein felles pott for å drifte lisenskostnadane. Rapporten konkluderer med at ABM-utvikling med si røynsle og kompetanse på konsortiearbeid også bør handtere dei nasjonale lisensane.”

Finanskrisa og valutaendringar og prisstigningar har sendt sjokkbølger inn i forskningsinstitusjonene. I dag kutter store institusjoner ned på disse lisensene som gir tilgang til viktig forskning for Norge.

Norsk fagbibliotekforening (NFF) har opplevd denne situasjonen i mange år. I ”Bibliotekreform 2014” fra 2006 nevnes summen for å betale for nasjonale lisenser til å være 65 millioner kroner fram til 2014. Dette er en lav sum hvis vi sammenligner med summene som brukes i fag- og forskningsbibliotekene i Norge i dag.

St.Meld 23 (2008-2009) påpeker at det er urimelig at hver institusjon i Norge skal forhandle via det strenge konkurransereglementet man har. Institusjonenes jurister må godkjenne hver avtale som skal inngås. Dette bør heves til et nasjonalt nivå. Problemet med ABM-utviklings håndtering av lisensavtalene er at de setter sammen konsortier, mens institusjonene skal betale enkeltvis. Dette fører til at forskningsartiklene bare blir tilgjengelige for institusjonene som er med i det enkelte konsortiet.

Derfor venter Norsk fagbibliotekforening at vi får en tempoplan fra Regjeringen, slik at vi kan se hvordan bevilgningene skal dekke befolkningens behov for forskningsartikler på et nasjonalt nivå.

Nasjonale lisenser må sees i sammenheng med arbeidet for åpen tilgang til forskning. I kapitlet står også dette avsnittet på side 88:

”Kartlegging har vist at det i dag er altfor få artiklar som vert publiserte i opne institusjonsarkiv, men fleire av institusjonane i universitets- og høgskulesektoren ser det som ønskjeleg at dei tilsette skal publisere fleire forskingsresultat i arkiva. Det er eit mål å auke parallellpubliseringa i opne arkiv samstundes som ein tek vare på den kvalitetssikringa av norsk forskning som ein tek vare på den kvalitetssikringa av norsk forskning som skjer gjennom internasjonal.”fagfellevurdering.”

Noe av årsaken til at norske forskere ikke publiserer i åpne arkiv, er at det er vanskelig å registrere denne forskningen i tellekantsystemet som gir penger til forskningsinstitusjonene i dag. Publisering av forskning er generelt for dårlig forstått i Norge.

I St.Meld. 30 (2008-2009) **Klima for forskning** kommer det melding om midler til å utvikle forskningsinfrastruktur. Den sier at ressurser som koster over 200 millioner kroner bør håndteres på nasjonalt nivå. Forskningsmeldingen opererer med helt andre beløp enn ”Bibliotekreform 2014”. I kapittel 13 i St.Meld 30 gjennomgås økonomiske og administrative konsekvenser. Her står det at tiltak for økt tilgjengelighet av forskningsresultater vil bli vurdert, og at ”Regjeringen vil komme tilbake til forslag om konkretisering og iverksetting av de tiltak som har budsjettmessige konsekvenser, i forbindelse med de årlige budsjettforslagene.” Bibliotek- og forskningsmeldingen bør sees i sammenheng på punktet om åpen tilgang til forskning.

SPØRSMÅL fra Norsk fagbibliotekforening:

- 1.Vil Regjeringen komme med **en tempoplan** for løyvinger til nasjonale lisenser til forskningsartikler?
- 2.Vil Regjeringen **stimulere** utvikling av åpne institusjonsarkiv **økonomisk**?